

TIEN PROFESSIONALS IN DISCUSSIE

'Sport is een wezenlijk

vlnr: Wouter Stuive, Marcel Mathijssen en Hellen Velders

Het sportdomein is volop in beweging. Verenigingen hebben steeds minder vaste leden, budgetten nemen af en verenigingsmanagers trekken nieuwe functies aan voor hun accommodaties. Zoals taalles of kookcursussen. Ondertussen willen gemeenten dat burgers steeds meer zelf organiseren. Sommige burgers tonen initiatief, maar stuiten vaak op lastige regels van diezelfde gemeente. Hoe ziet de toekomst van de sport in onze samenleving eruit?

1. De toekomst van de sportvereniging staat onder druk en om te overleven vraagt vooral de benodigde transitie een noodzakelijke begeleiding vanuit de gemeente.

Begeleiding vanuit de gemeente? We leven toch in een participatiemaatschappij, reageert Hellen Velders. Burgers moeten steeds meer zelf doen. Zij ziet in Amsterdam veel goede initiatieven van wijkbewoners. "Mensen komen zelf met ideeën. Goede voorstellen worden gehonoreerd, maar bewoners moeten ook met een plan komen om zelf geld te genereren. Soms is hulp nodig, maar vaak ook niet." Helemaal vanzelf gaat het ook weer niet, ervaart Gerben van Duin. "We leggen

veel bij verenigingen neer. We moeten ze wel helpen bij initiatieven en een beetje sturen." Als wethouder in Noordwijk ('Papendal aan Zee'), wist Van Duin een bezuinigingsopgave om te zetten in investeringen in onder meer kunstgrasvelden en zwembaden. "Sport zit in het DNA van Noordwijk. Het geheim van ons succes is verbindingen leggen tussen alle partijen." Michel Cenin heeft in Waddinxveen ook andere ervaringen. "Ik hoor vaak de klacht dat de gemeente tegenwerkt. Wil de korfbalvereniging kinderopvang organiseren, mag dat niet van de gemeente. Veel gemeenten zijn rigide en zitten vast aan lange procedures." Robbert Bonsink deelt die ervaring. Gemeenten moeten beter faciliteren, vindt hij. Meewerken

onderdeel van het zijn'

vlnr: Robbert Bonsink, Theo Fledderus en Michel Cenin

in plaats van tegenwerken. Zelf zet hij zijn plannen meestal gewoon door. Bonsink is verenigingsmanager van sportpark Marslanden in Zwolle. "Taallessen voor inburgeraars mag eigenlijk niet in de sportkantine, we zijn het toch gaan doen. Omdat het nu zo'n succes is krijgen we alle medewerking." De ontwikkeling van nieuwe functies binnen het sportdomein gaat snel. Een sollicitatietraining voor bijstandsgerechtigden in combinatie met sport werkt positief. Net als valpreventie voor ouderen of huiswerkbegeleiding voor jongeren. Deze nieuwe taak van sportclubs vraagt wel om een andere houding van de gemeente, stelt Peter Jan Bakker vast. Niet meer 'wij weten wat goed voor u is', of 'dat mag niet', maar faciliterend en ruimte gevend met behoud van regie. Lang niet elke gemeente is al zo ver. Ook verenigingen moeten wennen aan hun nieuwe rol, waarbij ze niet alleen sport organiseren, maar ook andere activiteiten. Cenin: "Sommige verenigingen komen niet verder dan 'hoe krijg ik de lijnen op het veld gekrijt?' Die clubjes redden het niet meer in de toekomst. De subsidie houdt op en er zijn onvoldoende

vrijwilligers." Vallen deze kleine clubjes in de toekomst echt om? "Dat hoeft niet", zegt Van Duin. "Ze vallen om als de subsidie wegvalt. Maar welke keuze maak je als gemeente? Als je de verenigingen ziet als het kloppend hart van de samenleving dan heb je er geld voor over om ze te versterken. Dat verdien je later terug. In geld, maar ook in welzijn en zorg." ▶

DEELNEMERS:

- Peter Jan Bakker adviseur maatschappelijk vastgoed ICS-adviseurs
- Michel de Boer projectcoördinator, Gelderse Sport Federatie
- Robbert Bonsink verenigingsmanager sportpark Marslanden Zwolle
- Michel Cenin adviseur Sport en Accommodaties, gemeente Waddinxveen
- Gerben van Duin wethouder gemeente Noordwijk
- Theo Fledderus sportbestuurder, o.a. algemeen directeur KNSB a.i. (gespreksleider)
- Hans Hesselink sportadviseur Alkmaar sport
- Marcel Mathijssen senior adviseur MO Groep
- Wouter Stuive adviseur en projectmanager KYBYS Ingenieurs en Adviseurs
- Hellen Velders intensiveringsmanager sportparken/sportmakelaar Amsterdam

Gerben van Duin (I) en Hans Hesselink

2. Sporten en bewegen is cruciaal in het bereiken van participatie en sociale cohesie binnen een lokale samenleving. Weg met de verkokering en op naar integraal sport- en welzijnsbeleid.

Een stelling die Marcel Mathijssen helemaal onderschrijft, hij zou het zelfs nog breder willen trekken. Ook gezondheidszorg, participatie en jeugdzorg horen thuis in één grote beleidsvisie. Bovendien moet de vrijetijdseconomie een plek krijgen in dat beleid, vindt Michel de Boer. “Skeelerclub Oost-Veluwe wil in de zomer toeristen een arrangement bieden, bijvoorbeeld in combinatie met een hotelovernachting. Dit soort maatschappelijk ondernemerschap is noodzakelijk en moeten we stimuleren.” Bonsink toont zich in zijn functie als verenigingsmanager ook zo’n ondernemer. Deze functie is bezig aan een opmars. Een verenigingsmanager bedient allerlei doelgroepen voor een sportaccommodatie, van jeugdige sporters tot werkzoekenden. Hij organiseert, legt verbindingen, verzorgt de marketing, enzovoort. “Die professionalisering helpt enorm”, zegt Velders. Wouter Stuive ziet ook de kracht van zo’n professional die het overzicht heeft. “Er moet een aanjager zijn om sport en welzijn te integreren, niets gaat vanzelf. Op deze manier kun je de kracht van vrijwilligers, gemeente en ondernemers bundelen.” Bonsink is zo’n aanjager. “Maar het blijft wel maatwerk”, waarschuwt hij. “Wat bij ons past, past elders niet.” Er zijn dus goede manieren om deze integrale aanpak van sport, welzijn en participatie op gang te brengen, zegt Cenin, maar ondertussen zijn er ook gemeenten die nog steeds in vakjes denken en alleen maar bezuinigen. Integraal en gebiedsgericht werken is nog niet overal usance. Waarom stonden ze in Noordwijk wel open voor verandering en lukte het daar wel sport te koppelen aan het sociale domein? “Ik moest in 2002 ook bezuinigen en veel praten om collega’s te overtuigen”, zegt Van Duin. “Dat is gelukt. Politiek is het ook slim om je geliefd te maken bij tienduizenden

“Verenigingen hebben een maatschappelijke rol en kunnen signaleren.”

verenigingsleden. Dan moet je wel duidelijk kunnen maken dat je investeringen in sport maatschappelijk rendement opleveren. Er zijn zoveel haakjes met andere beleidsterreinen. Integratie, jongeren, obesitas-problematiek. Sport is een wezenlijk onderdeel van het zijn.”

3. Het feit dat sportverenigingen steeds meer verantwoordelijkheden krijgen en sportparken steeds vaker worden geprivatiseerd staat openstelling van het sportpark in de weg.

Het lijkt een paradox. Bij privatisering van sportparken hebben verenigingen de neiging om sportparken af te sluiten om hun ‘bezit’ veilig te stellen. Maar dat zit de gewenste openheid in de weg. Michel de Boer: “We moeten geen hekken plaatsen, maar laten zien dat we open staan voor de maatschappij. Maar de verenigingen zien beren op de weg, zoals vandalisme en verloedering.” Kan de gemeente hierin een rol in spelen? Velders adviseert gemeenten te durven loslaten, maar tegelijk oog te houden voor het vakmanschap van beheer. “In Amsterdam hebben we sportparken opengesteld voor iedereen. We hebben veel geïnvesteerd in de omgeving tussen de velden met veel groen om te recreëren. Dat beheren is heel specialistisch werk.” Hans Hesselink valt haar bij: een sportpark exploiteren is een vak. “Je kunt het niet aan de clubs overlaten. De gemeente is eigenaar en financieel verantwoordelijk. Er is efficiënt onderhoud en beheer nodig.” Het zal per situatie verschillen, verwacht Bakker. “Het gaat om maatwerk. Privatisering of niet, de toekomst van sportparken hangt af van de openstelling voor andere functies.” Hesselink beaamt dit: “Het goed exploiteren van een sportaccommodatie met een maatschappelijke pet op, die kant gaat het op. Ook traditionele hockeyverenigingen voegen nieuwe functies toe. Dus: ‘hekken weg’, maar alleen met goed beheer. Een kunstgrasveld

Michel de Boer (l) en Peter Jan Bakker

is een kostbaar bezit." Het probleem is volgens Stuive dat de gemeente verantwoordelijk is voor het onderhoud, maar inkomsten bij clubs terechtkomen. "De velden zijn na acht jaar op, de gemeente moet nieuwe investeringen doen. Die verantwoordelijkheid zou je bij de clubs neer moeten leggen." Dat is inderdaad een probleem, zegt Bonsink: "Veel verenigingen hebben geen idee dat de gemeente het grootste deel betaalt. Dat moeten we zichtbaar maken." Ook op dit gebied kunnen de 'hekken weg', vindt Stuive. "Alle betrokken partijen moeten informatie over inkomsten en uitgaven rond beheer, onderhoud en exploitatie meer met elkaar delen. Transparantie geeft vertrouwen en commitment. Ook dat valt onder de noemer 'open sportpark.'" Hebben sportverenigingen überhaupt nog bestaansrecht? Als het aan Bonsink ligt ben je straks geen lid meer van een vereniging, maar van een sportpark dat zowel een gevarieerd sportaanbod biedt als sociale activiteiten. Daarvoor is openheid een vereiste. "Hekken weg dus", concludeert gespreksleider Theo Fledderus. Het sportpark is er voor iedereen. Ook voor een groep bewoners die een bootcamp willen organiseren of fitness in de openbare ruimte. "Zelfs voor de individuele hardloper", vult Van Duin aan. "Ook die meerderheid van ongeorganiseerde sporters kun je aan je verbinden door accommodatie vrijblijvend ter beschikking te stellen. Zo ontstaat één grote omni-vereniging."

4. Sportverenigingen dienen zich te ontwikkelen tot een open club. Verenigingen die achterblijven en de gevraagde veranderingen niet willen doorvoeren worden financieel gekort.

"Deze stelling gaat mij veel te ver", zegt Hesselink. "Een kleine badmintonclub die gewoon de zaal wil huren ga je toch niet korten? Ik voel eerder iets voor het stimuleren van sociale initiatieven met een bonus." Van Duin is minder afwijzend. Hij vindt dat de gemeente

best een wederdienst mag vragen aan sportverenigingen. Maak daarbij ook zichtbaar wat je als gemeente doet en wat dat zoal kost. "Verenigingen hebben een maatschappelijke rol en kunnen signaleren. Gaat het wel goed met iedereen? Is er misschien hulp nodig? Als het nodig is kunnen ze doorverwijzen. Of ze kunnen thema's oppakken, zoals gezonde voeding. Verenigingen moeten er misschien aan wennen, maar ik wil graag iets terugzien. Zo niet, dan ga ik het gesprek aan." Ook dit ligt genuanceerd, vindt De Boer. "Er zijn grote verschillen tussen grote en kleine clubs, tussen binnen- en buitensport. Het is maatwerk." Maatwerk, maar ook samenwerking, stelt Fledderus vast. "Je hoort vaak dat gemeenten steeds meer taken afstoten en zeggen 'red het zelf maar', maar ik hoor hier aan tafel veel meer over samendoen. Je schuift taken af, maar blijft betrokken en gaat het gesprek gelijkwaardig aan."

5. Om de kanteling van de sportverenigingen succesvol te laten zijn, is een gezamenlijke visie noodzakelijk.

Jazeker, vindt Mathijssen. En niet alleen gemeente en sportverenigingen zijn hierbij partij. Ook maatschappelijke organisaties en het hele sociale domein. Hesselink is wat voorzichtiger. Mooi, een visie, maar laat ook ruimte. "Ik geloof in richting geven, maar omschrijf niet alles van tevoren. Geef het samen vorm, maar leg niet te veel vast." Kunnen we tot slot van deze discussie het thema samenvatten in één woord? In de toekomst van het sportbeleid gaat het om: maatwerk – verbinding – het verhaal vertellen – samendoen – visie – het maatschappelijk rendement zichtbaar maken – de kracht van de sportinfrastructuur gebruiken – integraal denken – kansen zien – samen ondernemen. ◀

▶ De vertaling van het debat vindt plaats op de VSG kennisdagen op 21 april en 26 mei 2016. Voor meer informatie neemt u contact op met Sibbe Arbeek op 06-22267795.

"Sommige verenigingen komen niet verder dan 'hoe krijg ik de lijnen op het veld gekrijt?' De subsidie houdt op en er zijn onvoldoende vrijwilligers."